

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Solella de les Monges
Alçada: 325

Coordenades:

Latitud: 41.69495
Longitud: 1.90057
UTM Est (X): 408514
UTM Nord (Y): 4616492

Classificació

Número de fitxa: 08182 - 115
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XIX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: L'enfonsament del caramull ha estat provocat per la vegetació que està creixent desmesuradament pel marge superior i que ja ha començat a envair la coberta.
Protecció: Inexistent
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08181A014000010000OD
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 27/08/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada per sobre del camí que baixa del Puig Gili en direcció a la Casa Nova de Sant Jaume, en el vessant conegut amb el nom de Solella de les Monges. Només s'hi pot accedir resseguint un corriol que passa just per sobre del salt (d'uns vuit metres d'alçada) a la capçalera d'una torrentera que desaigua a la Riera de la Casa Nova de Sant Jaume.

És de planta quadrangular, amb l'eix de la barraca paral·lel al mur. Està construïda a l'extrem d'una feixa molt estreta, aprofitant el marge i orientada a sud-est. Mesura 4,70 x 4 metres (mesures preses a l'exterior). El tancament de la coberta és de falsa cúpula, és a dir, per superposició de filades en anells concèntrics de menor diàmetre fins a tancar la volta. Conserva bona part del cobriment de terra amb el pedruscall característic d'aquestes construccions, però ha perdut el caramull, amb la qual cosa està començant a patir les inclemències meteorològiques. El voladís està format per una filada de pedres planes que protegeixen perfectament la façana de possibles filtracions d'aigua de pluja. El gruix dels murs és de 0,50 metres. Els brancals o muntants són rectes, amb una llinda plana. La porta mesura 1,10 metres d'alçada per 0,85 metres d'amplada. Té una espitllera orientada al sud-est, que permet la ventilació i el pas de la claror i dos tinells sobreposats.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 12384.

L'últim tram d'accés a la barraca està molt emboscada i cal emprar podalls per obrir-se pas. Caldria una desbrossada general del perímetre de la barraca.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- CONSORCI DE LES VALLS DEL MONTCAU (2005). Tines a les Valls de Montcau. Parc Natural de Sant Llorenç de Munt i l'Obac. Col·lecció Llibres de Muntanya, núm. 11. Ed. Farell
- PLANS i MESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ed. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, núm. 20
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VIOLANT i SIMORRA, Ramon (1954). Las barracas de viña, de pared en seco, del Pla de Bages (Barcelona). Estudios geográficos, 55, vol. XV. Pàgs. 189 a 200.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

